

Zrozumieć przeszłość. Zakres rozszerzony

Rozkład materiału z historii dla klasy 1. liceum ogólnokształcącego i technikum

Podstawa programowa 2022

| Nr | Tytuł rozdziału/tytuł lekcji | Liczba godzin | Najważniejsze treści | Treści z podstawy programowej – zakres podstawowy | Treści z podstawy programowej – zakres rozszerzony |
|-------|------------------------------|---------------|---|---|---|
| Wstęp | Zrozumieć przeszłość | 1 | <ul style="list-style-type: none">• Cele badania i nauczania historii• Znaczenie historii• Klasyfikacja źródeł historycznych• Epoki – podział i prosta charakterystyka• Nauki pomocnicze historii | I. Historia jako nauka Uczeń: 1) definiuje podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, historiografia, źródło historyczne); 2) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych; 3) przedstawia periodyzację dziejów powszechnych i ojczystych. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje nauki pomocnicze historii (genealogia, chronologia, archiwistyka, paleografia, heraldyka); 2) wyjaśnia zasady krytycznej analizy i interpretacji różnych rodzajów źródeł historycznych; 3) analizuje różne oceny historiografii, dotyczące dziejów ojczystych i powszechnych. |
| | I. Pierwsze cywilizacje | | | | |
| 1. | Początki historii człowieka | 1 | <ul style="list-style-type: none">• Zarys antropogenezy• Chronologia pradziejów• Człowiek w paleolicie• Rewolucja neolityczna | II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje pradzieje ludzkości z podziałem na epoki; 2) wyjaśnia pojęcie rewolucji neolitycznej; [...] |
| 2. | Narodziny cywilizacji | 1 | <ul style="list-style-type: none">• Znaczenie wielkich rzek dla rozwoju cywilizacji i powstania pierwszych państw• Ustrój polityczny państw-miast sumeryjskich• Znaczenie wynalezienia pisma | II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |

| | | | | | |
|----|---|---|---|---|--|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> Osiągnięcia Sumerów Współczesne dziedzictwo kultur Sumeru | oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...] | |
| 3. | Babilonia i Asyria | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Ukształtowanie się pierwszych imperiów Dzieje Babilonii i Asyrii Spółczesność i wierzenia ludów Mezopotamii Kodeks Hammurabiego jako jeden z najstarszych zabytków prawodawstwa | <p>II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:</p> <p>1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...]</p> | wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 4. | W państwie faraonów | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Dzieje polityczne z podstawową periodyzacją dziejów Egiptu Ustrój polityczny państwa faraonów Struktura społeczeństwa starożytnego Egiptu | <p>II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:</p> <p>1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...]</p> | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 5. | Kultura starożytnego Egiptu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Politeistyczne wierzenia Egipcjan Osiągnięcia cywilizacji Egiptu Sztuka starożytnego Egiptu Badania cywilizacji egipskiej Współczesne dziedzictwo cywilizacji Egiptu | <p>II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:</p> <p>1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; [...]</p> | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 6. | Inne cywilizacje Bliskiego Wschodu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Cywilizacje Bliskiego Wschodu: Izrael, Fenicja i Hetyci Monoteizm religii żydowskiej i jego znaczenie dla rozwoju religii Kolonizacja fenicka i znaczenie handlu w starożytności Ewolucja pisma – wykształcenie alfabetu | <p>II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:</p> <p>1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości;</p> | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |

| | | | | | |
|----|--|---|---|--|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Współczesne dziedzictwo starożytnego Izraela | 2) omawia najważniejsze etapy w starożytnych dziejach narodu żydowskiego. | |
| 7. | Cywilizacje Indii i Chin | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Cywilizacja Indusu i Żółtej Rzeki • Społeczeństwo i ekonomia Chin i Indii w starożytności • Narodziny religii i systemów etycznych: hinduizmu, buddyzmu i konfucjanizmu • Nauka i kultura starożytnych cywilizacji Chin i Indii • Edykt Aśoki jako przykład prawodawstwa i etyki Dalekiego Wschodu • Współczesne dziedzictwo starożytnych cywilizacji Indii i Chin | II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu; |
| | Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian) | 2 | | | |
| | II. Dzieje starożytnej Grecji | | | | |
| 1. | Początki cywilizacji greckiej | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Warunki geograficzne Grecji i ich wpływ na powstanie cywilizacji • Powstanie i upadek kultury minojskiej i mykeńskiej • Osiągnięcia kultury minojskiej i mykeńskiej • Kształtowanie się alfabetu greckiego • Chronologia dziejów antycznej Grecji | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i Grecji; [...] 3) charakteryzuje kulturę kreteńską i mykeńską; [...] |

| | | | | | |
|----|------------------------------|---|---|--|--|
| 2. | Greckie <i>poleis</i> | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Charakterystyka greckiej <i>polis</i> • Obszar starożytnego świata greckiego • Kulturowe, obyczajowe i polityczne elementy wspólnoty Greków w starożytności • Wielka kolonizacja i jej znaczenie | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i> ; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje kolonizację grecką w basenie Morza Śródziemnego i Czarnego; porównuje ją z kolonizacją fenicką w odniesieniu do zasięgu oraz konsekwencji kulturowych, politycznych i gospodarczych; [...] |
| 3. | Antyczna Sparta | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie i rozwój Sparty • Ustrój Sparty • Organizacja społeczeństwa Sparty • Wychowanie i życie Spartan | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i> ; [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 4. | Ateńska demokracja | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Pierwotny ustrój Aten • Społeczeństwo ateńskie • Zarys wielkich reform prowadzących demokrację • Charakterystyka demokracji ateńskiej • Osiągnięcia i dziedzictwo starożytnych Aten | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i> ; [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 5. | Wojny grecko-perskie | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Ekspansja imperium perskiego na Bliskim Wschodzie • Przebieg działań zbrojnych podczas wojen perskich | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |

| | | | | | |
|----|--|---|--|---|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Rozwiązania militarne Greków • Odniesienia do zmagania grecko-perskich w kulturze współczesnej | grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; [...] | |
| 6. | Potęga i upadek antycznej Grecji | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Ekspansja Aten po zwycięstwie nad Persją • Wojna peloponeska • Wpływy greckie w antycznym świecie • Skutki rywalizacji wewnątrz świata greckiego po zakończeniu wojen perskich | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich <i>poleis</i> ; 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 4) ocenia funkcjonowanie demokracji w Atenach czasów Peryklesa; [...] |
| 7. | Świat duchowy starożytnych Greków | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Religia grecka • Narodziny filozofii greckiej • Homer i literatura grecka • Teatr w Grecji • Igrzyska olimpijskie w starożytnej Grecji i współcześnie • Znaczenie kultury greckiej dla świata starożytnego | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 6) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał <i>paidei</i> . |
| 8. | Sztuka i nauka antycznej Hellady | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Kanony piękna i architektura grecka w późniejszych epokach • Rzeźba i malarstwo wazowe • Matematyka i fizyka • Archimedes i wynalazki techniczne Greków • Początki dziejopisarstwa • Osiągnięcia naukowe starożytnych Greków współcześnie | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 9. | Podboje Aleksandra Wielkiego | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie imperium macedońskiego • Przebieg podbojów Aleksandra Macedońskiego | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) opisuje państwo Aleksandra Macedońskiego; [...] |

| | | | | | |
|-----|--|---|--|---|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie podbojów macedońskich dla kultury greckiej • Postać Aleksandra Macedońskiego i jego rola w dziejach ludzkości | grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; [...] | |
| 10. | Świat hellenistyczny | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Podział imperium Aleksandra Macedońskiego • Świat śródziemnomorski pod dominacją macedońską • Państwa hellenistyczne • Kultura hellenistyczna | III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: [...] 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego; 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 6) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał <i>paidei</i> . |
| | Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian) | 2 | | | |
| | III. Antyczny Rzym | | | | |
| 1. | Starożytna Italia i początki Rzymu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Ludy starożytnej Italii • Osiągnięcia cywilizacyjne Etrusków • Powstanie Rzymu – mit i rzeczywistość • Rzym królewski | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) omawia początki Rzymu, z uwzględnieniem kultury Etrusków; [...] |
| 2. | Republika rzymska | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie republiki i zasady jej funkcjonowania • Społeczeństwo republiki i źródła napięć społecznych • Walka o prawa plebejuszy • Najważniejsze urzędy republiki rzymskiej | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) wyjaśnia pojęcia <i>obywatel</i> i <i>obywatelstwo</i> w <i>polis</i> ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia |

| | | | | | |
|----|---|---|--|--|---|
| | | | | z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; [...] 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską. | repcję antycznego pojęcia <i>obywatel</i> w późniejszych epokach; [...] |
| 3. | Podboje Rzymu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Organizacja armii rzymskiej Podboje Rzymu w Italii Wojny punickie Postacie wybitnych wodzów i ich wpływ na dzieje starożytne Podbój świata śródziemnomorskiego Powstanie Imperium Rzymskiego | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: [...] 2) omawia kierunki i charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie <i>imperium</i> ; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej; [...] |
| 4. | Zmiany społeczne w republice rzymskiej | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Grupy społeczne w starożytnym Rzymie i zmiany ich składu na przestrzeni dziejów Wpływ podbojów na sytuację społeczną Rzymu Niewolnictwo w starożytnym Rzymie: znaczenie w gospodarce i życiu społecznym Powstanie Spartakusa – przebieg i skutki | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki; [...] 5) wyjaśnia pojęcia <i>obywatel</i> i <i>obywatelstwo</i> w <i>polis</i> ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia <i>obywatel</i> w późniejszych epokach; [...] |
| 5. | Upadek republiki rzymskiej | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Kryzys polityczny i społeczny republiki rzymskiej Stronnictwa polityczne w Rzymie i ich walka o przywództwo Rywalizacja wodzów o władzę w Rzymie – I triumwirat Podboje i wojny domowe w I wieku p.n.e. II triumwirat – upadek republiki rzymskiej | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki; 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej; [...] |
| 6. | Początki cesarstwa rzymskiego | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Oktawian August i okoliczności powstania cesarstwa | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |

| | | | | | |
|----|----------------------------------|---|---|--|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Reformy państwa rzymskiego • Ustrój pryncypatu • <i>Pax Romana</i> i nowe zasady funkcjonowania imperium • Rządy dynastii julijsko-klaudyjskiej | <p>1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta;</p> <p>2) omawia kierunki i charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie <i>imperium</i>;</p> <p>[...]</p> | <p>[...] 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej;</p> <p>4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie; [...]</p> <p>7) wyjaśnia znaczenie pojęcia pokoju rzymskiego oraz <i>Barbaricum</i>.</p> |
| 7. | Od pryncypatu do dominatu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Wojny i rozszerzanie imperium w I w n.e. • Rola limesu jako granicy imperium • Kontakty Rzymian z kulturami spoza granic imperium (w tym szlak bursztynowy) • Problemy zarządzania rozległym imperium • Zmiany ustroju i sposobu sprawowania władzy w antycznym Rzymie – wprowadzenie dominatu i tetrarchii | <p>IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:</p> <p>1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta;</p> <p>2) omawia kierunki i charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie <i>imperium</i>;</p> <p>[...]</p> | <p>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <p>[...] 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej;</p> <p>4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie; [...]</p> <p>7) wyjaśnia znaczenie pojęcia pokoju rzymskiego oraz <i>Barbaricum</i>.</p> |
| 8. | Kultura antycznego Rzymu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie prawa rzymskiego i jego znaczenie w dziejach Europy • Architektura i budownictwo rzymskie • Rozwój sieci szlaków komunikacyjnych imperium • Kultura i sztuka antycznego Rzymu • Literatura i poezja rzymska • Rola łaciny w średniowieczu i czasach nowożytnych • Rzymskie osiągnięcia techniczne w kulturze europejskiej | <p>IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:</p> <p>[...] 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską.</p> | <p>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <p>[...] 4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie; [...]</p> |

| | | | | | |
|-----|--|---|---|---|---|
| 9. | Religia rzymska i chrześcijaństwo | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Religia rzymska, przyswajanie wpływów obcych wierzeń podczas podbojów oraz jej rola dla państwa Początki chrześcijaństwa i jego związki z judaizmem Powstanie Kościoła i charakterystyka wspólnot wczesnochrześcijańskich Prześladowania chrześcijan – ich skala i przyczyny Wzrost popularności, legalizacja i uznanie chrześcijaństwa za religię państwową Pierwsze herezje i rozłamy w chrześcijaństwie | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: [...] 3) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim; 4) charakteryzuje znaczenie chrześcijaństwa dla zmian w kulturze i obyczajowości Rzymian; [...] 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 6) charakteryzuje kulturotwórczą nowość chrześcijaństwa; [...] |
| 10. | Upadek cesarstwa rzymskiego | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Przyczyny kryzysu wewnętrznego imperium Relacje imperium z plemionami barbarzyńskimi Zmiany społeczne w Rzymie Podział cesarstwa na zachodnio- i wschodniorzymskie Wędrowki ludów i najazd Hunów Upadek Rzymu w opiniach historyków | IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki; oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta [...] 5) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku państwa rzymskiego; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| | Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian) | 2 | Treści rozdziału 3 | | |
| | V. Początki średniowiecza | | | | |
| 1. | Cesarstwo bizantyjskie | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Położenie geograficzne Bizancjum | V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |

| | | | | | |
|----|-----------------------------------|---|--|--|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Osiągnięcia Bizantyjczyków: kodyfikacja praw, architektura • Działalność i osiągnięcia Justyniana Wielkiego • Ustrój polityczny i gospodarka cesarstwa bizantyjskiego • Zmiana znaczenia politycznego na przestrzeni dziejów • Znaczenie Bizancjum dla zachowania osiągnięć cywilizacji antycznej | 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i charakteryzuje jego osiągnięcia w zakresie kultury; [...] | 1) opisuje charakterystyczne cechy bizantyjskiego systemu politycznego; [...] |
| 2. | Świt narodów europejskich | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Plemiona germańskie we wczesnośredniowiecznej Europie • Organizacja monarchii barbarzyńskich • Chrystianizacja plemion barbarzyńskich – znaczenie arianizmu • Znaczenie chrześcijaństwa w budowie Europy • Rola duchowieństwa i nowych zakonów | VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: [...] 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji; 4) wyjaśnia pojęcie <i>christianitas</i> (ze szczególnym uwzględnieniem duchowej i kulturowej roli benedyktynów). | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 5) charakteryzuje duchową i cywilizacyjną rolę mnichów iroszkockich. |
| 3. | Narodziny i podboje islamu | 2 | <ul style="list-style-type: none"> • Arabia przed Mahometem • Okoliczności powstania islamu • Zasady islamu i jego cechy charakterystyczne • Podboje islamu i powstanie kalifatu • Polityka Arabów wobec ludności podbitej • Powstanie podziałów w islamie • Osiągnięcia kulturalne i naukowe Arabów • Znaczenie cywilizacji islamu dla rozwoju cywilizacji europejskiej | V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: [...] 2) wyjaśnia genezę islamu i charakteryzuje główne zasady tej religii; 3) przedstawia charakter i główne kierunki ekspansji arabskiej; 4) opisuje charakterystyczne cechy kultury arabskiej. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje etapy ekspansji Arabów i ocenia ich politykę wobec ludności podbitej; 3) wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łańską i bizantyjską oraz rolę podboju ziem chrześcijańskich dla rozwoju cywilizacji islamu. |

| | | | | | |
|----|-----------------------------------|---|---|---|--|
| 4. | Państwo Franków | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia Franków i powstanie ich królestwa • Organizacja monarchii Franków w okresie rządów Merowingów • Okoliczności odsunięcia od władzy Merowingów przez Karolingów • Rządy pierwszych Karolingów • Utworzenie państwa kościelnego | <p>VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:</p> <p>1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego; [...]</p> <p>3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji; [...]</p> | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 5. | Imperium Karola Wielkiego | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Podboje Karola Wielkiego i odnowienie cesarstwa w Europie • Znaczenie renesansu karolińskiego i osiągnięcia kulturalne Franków • Dziedzictwo imperium rzymskiego w kulturze Franków • Rozwój prawa i administracji państwowej za rządów Karola Wielkiego | <p>VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:</p> <p>1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego;</p> <p>2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów;</p> <p>[...] 4) wyjaśnia pojęcie <i>christianitas</i> (ze szczególnym uwzględnieniem duchowej i kulturowej roli benedyktynów).</p> | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] |
| 6. | Rozpad imperium Karolingów | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Kryzys imperium Karolingów • Znaczenie traktatu z Verdun dla przyszłego podziału Europy Zachodniej • Kształtowanie się Francji i Niemiec • Rzesza Niemiecka pod rządami Ottonów | <p>VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:</p> <p>[...] 2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów; [...]</p> | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |

| | | | | | |
|----|--|---|---|--|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Próby stworzenia europejskiej monarchii uniwersalistycznej przez Ottona III | | |
| 7. | Pierwsze państwa Słowian | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Teorie naukowe dotyczące pochodzenia Słowian • Podział Słowian, organizacja społeczności słowiańskiej • Państwo Samona i państwo wielkomorawskie • Misja Cyryla i Metodego i jej znaczenie • Początki państwowości czeskiej i ruskiej | VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: [...] 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje wierzenia i organizację społeczną Słowian; 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej; [...] |
| 8. | Kształtowanie się feudalizmu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Zmiany gospodarcze i społeczne we wczesnym średniowieczu • Zasady funkcjonowania i najważniejsze cechy systemu feudalnego • Drabina feudalna i role poszczególnych grup społecznych • Rycerstwo, jego znaczenie, symbolika i obyczaje | VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; [...] |
| 9. | Najazdy normañskie i węgierskie | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Skandynawia we wczesnym średniowieczu • Przyczyny najazdów normañskich • Działalność wikingów • Najazdy węgierskie na Europę • Podboje Normanów • Ukształtowanie się państwa węgierskiego | VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: [...] 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej; 3) charakteryzuje kierunki ekspansji Normanów i ocenia jej skutki; [...] |
| | Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian) | 2 | | | |

| | V. Państwo pierwszych Piastów | | | | |
|----|--------------------------------------|---|---|---|---|
| 1. | Pradzieje ziem polskich | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Kultury archeologiczne na ziemiach polskich • Historia osady w Biskupinie • Pojawienie się Słowian na ziemiach polskich i ich organizacja społeczna • Plemiona słowiańskie na ziemiach polskich • Pierwsze państwa Słowian na ziemiach polskich | IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) przedstawia geografie plemienną Polski przedpiastowskiej; [...] |
| 2. | Początki państwa polskiego | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Początki ekspansji terytorialnej Polan • Historyczni przodkowie Mieszka I • Przyczyny, okoliczności i znaczenie chrystianizacji Polski w obrzędzie łacińskim • Zmagania zbrojne Mieszka I z sąsiadami | IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; 2) charakteryzuje rolę współdziałania Kościoła i państwa dla utrwalenia polskiej suwerenności (św. Wojciech, arcybiskupstwo gnieźnieńskie); 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII wieku; 4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII wieku. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 3. | Panowanie Bolesława Chrobrego | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Misja św. Wojciecha w Prusach i zjazd gnieźnieński • Podboje Bolesława Chrobrego • Początki organizacji kościelnej na ziemiach polskich • Polityka zagraniczna Bolesława Chrobrego • Koronacja Bolesława Chrobrego i jej znaczenie | IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; 2) charakteryzuje rolę współdziałania Kościoła i państwa dla utrwalenia | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) wyjaśnia znaczenie królewskich koronacji pierwszych Piastów; 4) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 roku); [...] |

| | | | | | |
|----|---|---|--|---|---|
| | | | | <p>polskiej suwerenności (św. Wojciech, arcybiskupstwo gnieźnieńskie);</p> <p>3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII wieku;</p> <p>4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII wieku.</p> | |
| 4. | Kryzys i odbudowa państwa Piastów | 2 | <ul style="list-style-type: none"> • Zewnętrzne i wewnętrzne skutki polityki podbojów i chrystianizacji państwa polskiego • Czynniki decentralizacyjne w państwie piastowskim • Utrata znaczenia monarchii piastowskiej • Odbudowa państwowości za Kazimierza Odnowiciela • Panowanie Bolesława Śmiałego i jego polityka zagraniczna • Państwo polskie wobec konfliktu cesarstwa z papieżem • Konflikt króla z biskupem – wypędzenie władcy | <p>IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:</p> <p>[...] 2) charakteryzuje rolę współdziałania Kościoła i państwa dla utrwalenia polskiej suwerenności (św. Wojciech, arcybiskupstwo gnieźnieńskie);</p> <p>3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII wieku;</p> <p>4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII wieku.</p> | <p>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <p>[...] 3) wyjaśnia znaczenie królewskich koronacji pierwszych Piastów;</p> <p>4) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 roku);</p> <p>5) charakteryzuje spór Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem.</p> |
| 5. | Polska na przełomie XI i XII wieku | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Rządy Władysława Hermana i jego konflikty z synami • Polska w polityce międzynarodowej w XI wieku • Walki pomiędzy Piastami o sukcesję na przykładzie konfliktu między Krzywoustym a Zbigniewem • Rządy Bolesława Krzywoustego – wojna z Niemcami oraz podbój Pomorza | <p>IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:</p> <p>[...] 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII wieku;</p> <p>4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII wieku.</p> | <p>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <p>[...] 4) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 roku);</p> <p>5) charakteryzuje spór Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem.</p> |
| 6. | Monarchia pierwszych Piastów | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Organizacja monarchii piastowskiej | <p>IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:</p> | <p>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> |

| | | | | | |
|----|--|---|---|---|--|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Drużyna książęca i jej znaczenie piastowskiego • Społeczeństwo państwa polskiego w czasach pierwszych Piastów • Rola władcy i problemy związane z dziedziczeniem | | [...] 2) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego; [...] |
| | Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian) | 2 | Treści rozdziału 5 | | |
| | VI. Pełnia średniowiecza w Europie | | | | |
| 1. | Konflikt cesarstwa z papieżem | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Kryzys papieżstwa w X wieku i ruchy odnowy Kościoła • Wielka schizma wschodnia, jej przyczyny i skutki • Spór papieżstwa z cesarstwem – przyczyny, przebieg i skutki • Papieżstwo u zenitu potęgi politycznej • Stronnictwa propapieskie i procesarskie w średniowiecznej Europie | VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 1) wyjaśnia duchowe i polityczne przyczyny, a także charakter rywalizacji papieżstwa z cesarstwem o przewodnictwo w <i>christianitas</i> ; 2) charakteryzuje istotę i przebieg reformy Kościoła w X i XI wieku (reformy gregoriańskie); | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia związek między reformami gregoriańskimi a powstaniem etosu rycerskiego i ruchem krucjatowym; [...] |
| 2. | Wyprawy krzyżowe | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny ekonomiczne, polityczne, społeczne i religijne wypraw krzyżowych • Przebieg walk i najwybitniejsi wodzowie • Zakony rycerskie – okoliczności powstania i charakterystyka trzech najważniejszych zakonów • Skutki wypraw krzyżowych (negatywne i pozytywne) | VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty oraz przedstawia ich skutki. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia związek między reformami gregoriańskimi a powstaniem etosu rycerskiego i ruchem krucjatowym; 2) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie; [...] |

| | | | | | |
|----|--|---|--|---|---|
| 3. | Imperium mongolskie | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie państwa Mongołów • Przyczyny sukcesów armii mongolskiej • Podboje mongolskie w Azji • Najazdy Mongołów na Europę i ich skutki • Imperium mongolskie – zasięg, jego dzieje i znaczenie | VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) opisuje kierunki, charakter oraz konsekwencje najazdów mongolskich dla Europy. |
| 4. | Narodziny monarchii stanowej | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Przemiany społeczne w średniowieczu • Ukształtowanie się stanów • Powstanie pierwszych reprezentacji stanowych • Początek monarchii stanowych w Europie (Anglia, Francja) | VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; [...] XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) opisuje i wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie. |
| 5. | Gospodarka średniowiecznej Europy | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Przemiany w średniowiecznym rolnictwie • Odrodzenie i rozwój ośrodków miejskich • Rola i charakterystyka handlu w średniowiecznej Europie • Handel śródziemnomorski i rola miast włoskich • Handel hanzeatycki • Powrót gospodarki pieniężnej i początki bankowości • Rola jarmarków | VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII wieku. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; [...] 3) wyjaśnia rolę zmian klimatycznych dla przemian gospodarczych w średniowiecznej Europie (rozwój rolnictwa w XI–XIII wieku). |
| 6. | Miasto i wieś w średniowieczu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie i sytuacja chłopstwa w średniowieczu • Rozwój miast w średniowieczu • Rola i charakterystyka rzemiosła w średniowiecznej Europie | VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, |

| | | | | | |
|----|---------------------------------------|---|--|---|--|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Struktura społeczna średniowiecznego miasta • Życie codzienne na wsi i w mieście w średniowieczu | 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII wieku. | z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich; [...] |
| 7. | Kościół w średniowieczu | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Duchowość klasztorna we wczesnym średniowieczu • Monastycyzm cysterski i jego znaczenie • Polityczne i społeczne znaczenie Kościoła i duchowieństwa w średniowiecznej Europie • Przemiany życia religijnego • Ruchy heretyckie – waldensi i albigensi (katarzy) • Zakony żebracze • Znaczenie religii w średniowieczu • Papieństwo od kryzysu do potęgi | XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury zachodniego średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa jako podstawy ścisłej więzi wiary religijnej i rozumu, ze szczególnym uwzględnieniem roli św. Tomasza z Akwinu; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 3) charakteryzuje przemiany życia religijnego w okresie średniowiecza, w tym rolę franciszkanów i dominikanów; [...] VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie; [...] |
| 8. | Kultura średniowiecznej Europy | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Kultura stanowa w średniowieczu jako wynik funkcjonowania społeczeństwa stanowego • Architektura romańska i gotycka • Literatura i teatr w średniowieczu • Filozofia średniowiecznej Europy • Malarstwo, rzeźba i inne sztuki plastyczne w średniowieczu • Uniwersytety i edukacja w średniowiecznej Europie | XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury zachodniego średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa jako podstawy ścisłej więzi wiary religijnej i rozumu, ze szczególnym uwzględnieniem roli św. Tomasza z Akwinu; 2) rozpoznaje trzy podstawowe wyznaczniki zasięgu zachodniej <i>christianitas</i> : łacina (język liturgii i nauki), etos rycerski i sztuka gotycka; 3) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej; 2) charakteryzuje znaczenie scholastyki dla rozwoju teologii, filozofii i nauk przyrodniczych; [...] 4) określa znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego). |

| | | | | | |
|-----------|---|---|---|--|--|
| | | | | 4) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrzędzie łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 5) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką. | |
| | Podsumowanie rozdziału 6 (+ sprawdzian) | 2 | Treści rozdziału 6 | | |
| | VII. Rozbicie dzielnicowe i odbudowa Królestwa Polskiego | | | | |
| 1. | Rozbicie dzielnicowe | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Podział państwa piastowskiego w wyniku testamentu Krzywoustego • System senioratu – funkcjonowanie i upadek • Walki wewnętrzne pomiędzy książętami piastowskimi • Najazdy mongolskie | X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie) oraz wewnętrzne (partykularyzm interesów poszczególnych władców); [...] 5) zestawia najważniejsze wydarzenia z okresu rozbicia dzielnicowego i dziejów Europy w okresie od XII do XIV wieku | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego; [...] |
| 2. | Rozwój gospodarczy ziem polskich | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Ożywienie gospodarcze na ziemiach polskich • Osadnictwo na prawie niemieckim i na prawie polskim na ziemiach księstw piastowskich • Zmiany społeczne, ekonomiczne i polityczne w okresie rozbicia dzielnicowego | X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; [...] 3) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...] 2) porównuje zasady kolonizacji na prawie polskim i na prawie niemieckim; 3) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce. |

| | | | | | |
|----|---|---|---|---|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia rycerstwa – feudalizm na ziemiach polskich • Początki monarchii stanowej | ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim; [...] 5) zestawia najważniejsze wydarzenia z okresu rozbicia dzielnicowego i dziejów Europy w okresie od XII do XIV wieku. | |
| 3. | Sąsiedzi Polski w XII–XIII wieku | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie Marchii Brandenburskiej • Plemiona Bałtów i ich najazdy na ziemie polskie • Sprowadzenie Krzyżaków nad Bałtyk • Państwo zakonu krzyżackiego w Prusach • Ruś w XII–XIII wieku • Czechy w XIII wieku | X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie) oraz wewnętrzne (partykularyzm interesów poszczególnych władców); [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: |
| 4. | Próby zjednoczenia ziem polskich | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Apogeum rozbicia dzielnicowego • Próby zjednoczenia ziem polskich w XII i XIII wieku • Rola Kościoła w próbach jednoczenia Polski • Próby zjednoczenia Polski na przełomie XIII i XIV wieku – Przemysław II • Polska pod rządami Przemysławów | X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; [...] 4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła (znaczenie istnienia metropolii gnieźnieńskiej); 5) zestawia najważniejsze wydarzenia z okresu rozbicia dzielnicowego i dziejów Europy w okresie od XII do XIV wieku. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego; [...] 3) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce. |
| 5. | Odrodzenie Królestwa Polskiego | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Przebieg walk o zjednoczenie Polski toczonych przez Władysława Łokietka • Polityka zagraniczna Łokietka – sojusz z Węgrami, konflikty z | X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: [...] 2) przedstawia zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, zakon krzyżacki, Mongołowie) oraz | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień |

| | | | | | |
|----|--|---|---|---|---|
| | | | | 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; [...] | [...] 2) rozpoznaje polityczne i kulturowe znaczenie ekspansji wschodniej podjętej w okresie panowania ostatniego Piasta na polskim tronie (Rusini, Ormianie); charakteryzuje tolerancyjną na tle współczesnego Zachodu politykę Kazimierza Wielkiego wobec Żydów; [...] |
| | Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian) | 2 | | | |
| | VIII. Polska i Europa u schyłku średniowiecza | | | | |
| 1. | Unie z Węgrami i Litwą | 2 | <ul style="list-style-type: none"> • Unia polsko-węgierska i rządy Andegawenów w Polsce • Wzrost znaczenia szlachty na przełomie XIV i XV wieku. • Litwa przed unią z Polską • Początki unii polsko-litewskiej • Rządy Władysława Jagiełły i jego polityka dynastyczna • Wielokulturowość na ziemiach państwa Jagiellonów | XII. Polska w XIV i XV wieku. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV i XV wieku; 4) wyjaśnia początek ewolucji unii polsko-litewskiej: od unii w Krewie do unii w Horodle; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 2) rozpoznaje polityczne i kulturowe znaczenie ekspansji wschodniej podjętej w okresie panowania ostatniego Piasta na polskim tronie (Rusini, Ormianie); charakteryzuje tolerancyjną na tle współczesnego Zachodu politykę Kazimierza Wielkiego wobec Żydów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; |

| | | | | | |
|-----------|--|---|---|---|--|
| | | | | 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV i XV wieku. | 4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa narodów z XV wieku; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; 6) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV wieku. |
| 2. | Wojny z zakonem krzyżackim | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego Przebieg bitwy grunwaldzkiej i jej znaczenie Postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego Konflikt polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji Wojny polsko-krzyżackie w latach 20. i 30 XV wieku | XII. Polska w XIV i XV wieku. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku; [...] 5) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej; charakteryzuje atrakcyjność kulturową Polski dla mieszkańców państwa zakonu krzyżackiego; 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV i XV wieku. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; [...] 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; [...] |
| 3. | Europa Zachodnia w XIV–XV wieku | 1 | <ul style="list-style-type: none"> Zjednoczenie Francji i wybuch wojny stuletniej Przebieg konfliktu angielsko-francuskiego w XIV–XV wieku Monarchia burgundzka Cesarstwo w XIII–XIV wieku Wojny szwajcarskie i spadek znaczenia rycerstwa Przebieg rekonkwisty w Hiszpanii | XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: [...] 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV wieku; [...] VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: [...] 3) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty oraz przedstawia ich skutki. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; [...] 3) opisuje i wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie. |

| | | | | | |
|----|---|---|---|--|--|
| 4. | Kryzys schyłku średniowiecza | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Kryzys gospodarczy i epidemia dżumy • Powstania chłopskie w Anglii i Francji • Niewola awiniońska papieży • Spory o istotę Kościoła i ruchy reformatorskie | XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu; 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV wieku; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; 2) charakteryzuje kryzysy religijne, polityczne, społeczne i zdrowotne („czarna śmierć”) późnego średniowiecza; [...] |
| 5. | Europa Środkowa i Wschodnia w XV wieku | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Czechy pod panowaniem Luksemburgów • Powstanie husytyzmu i wojny husyckie • Podboje imperium osmańskiego na Bałkanach • Węgry w XV wieku • Ruś w walce o wyzwolenie spod zwierzchnictwa Mongołów | XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu; 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV wieku; 3) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; 2) charakteryzuje kryzysy religijne, polityczne, społeczne i zdrowotne („czarna śmierć”) późnego średniowiecza; [...] |
| 6. | Panowanie Kazimierza Jagiellończyka | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Panowanie i śmierć Władysława Warneńczyka • Bezkrólewie i objęcie rządów przez Kazimierza Jagiellończyka • Przyczyny wojny trzynastoletniej • Przebieg walk podczas wojny trzynastoletniej • Zmiany w sztuce wojennej w XV wieku • Skutki wojny trzynastoletniej • Polityka dynastyczna Kazimierza Jagiellończyka | XII. Polska w XIV i XV wieku. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV i XV wieku; [...] | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; [...] 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; [...] 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; 6) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV wieku. |

| | | | | | |
|----|--|---|---|--|--|
| | | | | <p>5) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej; charakteryzuje atrakcyjność kulturową Polski dla mieszkańców państwa zakonu Krzyżackiego;</p> <p>6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV i XV wieku.</p> | |
| 7. | Monarchia polska w XIV–XV wieku | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Zmiany w administracji polskiej • Rozwój monarchii stanowej • Przywileje szlacheckie • Charakterystyczne cechy polskiej monarchii stanowej | <p>XII. Polska w XIV i XV wieku. Uczeń: [...]</p> <p>2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; [...]</p> | <p>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...]</p> <p>3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej;</p> <p>4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa narodów z XV wieku;</p> <p>5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; [...]</p> |
| 8. | Kultura Polski średniowiecznej | 1 | <ul style="list-style-type: none"> • Architektura średniowieczna w Polsce • Malarstwo i rzeźba średniowieczna w Polsce • Najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej na ziemiach polskich • Początki polskiego dziejopisarstwa • Edukacja i nauka na ziemiach polskich w średniowieczu • Rola Akademii Krakowskiej • Początki polskiej literatury | <p>XII. Polska w XIV i XV wieku. Uczeń:</p> <p>XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: [...]</p> <p>3) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza;</p> | <p>spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: [...]</p> <p>4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa narodów z XV wieku;</p> <p>5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; [...]</p> |

| | | | | | |
|--|--|----|--|---|---|
| | | | | 4) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 5) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką. | spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej; [...] 4) określa znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego). |
| | Lekcja powtórzeniowa (+ sprawdzian) | 2 | | | |
| | łącna liczba tematów | 70 | | | |
| | Podsumowania i sprawdziany | 16 | | | |
| | łącna liczba godzin | 86 | | | |